

Investigation of Psychological Relationship between the Level of Religiosity and Doping Susceptibility among Bodybuilding Athletes

Nabi Shamsaei*, Nasim Ahmadian

Department of Physical Education and Sport Sciences, Ilam University, Ilam, Iran

*Corresponding Author:
Nabi Shamsaei
Department of Physical Education and Sport Sciences, Ilam University, Ilam, Iran

Email:
shamsaeinabi@gmail.com

Received: 09 May 2019
Revised: 30 Oct 2019
Accepted: 07 Jan 2020

Abstract

Background and Purpose: Due to the advertising of new technologies for the use of biochemical resources to enhance muscle mass, doping is interwoven with the development of the modernized organized sport. Different fields of study, such as history, sociology, and psychology investigate doping with their theoretical methods and frameworks. The present study aimed to investigate the psychological relationship between the level of religiosity and the doping susceptibility among the bodybuilding athletes in Ilam, Iran.

Materials and Methods: The study population of this descriptive-correlational study included all male athletes referring to bodybuilding gyms in Ilam, Iran, during 2018. In total, 120 athletes were selected using the available sampling method. The data were collected using a Santa Clara strength of religious faith questionnaire and doping susceptibility questionnaire. The data were analyzed in SPSS software (version 22) through the Pearson correlation coefficient to investigate the relationship between religious faith and doping susceptibility.

Results: The results showed a significant negative relationship between religious beliefs and doping susceptibility ($P < 0.05$).

Conclusion: The more deep-rooted religious beliefs are regarded as protective factors against the tendency towards doping behaviors in athletes. This issue could be considered an important outcome regarding the health of athletes.

Keywords: Bodybuilding, Doping, Religious faith

► **Citation:** Shamsaei N, Ahmadian N. Investigation of Psychological Relationship between the Level of Religiosity and Doping Susceptibility among Bodybuilding Athletes. Religion and Health, Spring & Summer 2020; 8(1): 30-38 (Persian).

بررسی ارتباط روان‌شناختی بین سطح دین‌داری و گرایش به رفتار دوپینگ در ورزشکاران رشته پرورش اندام

نبی شمسائی*، نسیم احمدیان

چکیده

سابقه و هدف: به علت تبلیغات فناوری‌های جدید در استفاده از منابع بیوشیمیایی برای تقویت عملکرد توده عضلانی، دوپینگ با توسعه ورزش مدرن سازمان‌یافته در هم آمیخته است. رشته‌های مختلف مانند تاریخ، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی هر کدام دوپینگ را با روش‌ها و چارچوب‌های نظری خود بررسی می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط روان‌شناختی بین سطح دین‌داری افراد و گرایش به دوپینگ در ورزشکاران پرورش اندام شهر ایلام انجام شده است.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر به روش توصیفی-همبستگی در ارتباط با جامعه آماری پژوهش انجام شد که شامل تمام ورزشکاران مرد مراجعه‌کننده به باشگاه‌های بدن‌سازی شهر ایلام در سال ۱۳۹۷ بودند. ۱۲۰ نفر ورزشکار به روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه نیرومندی و پرسش‌نامه مستعد استفاده شد. برای بررسی رابطه بین اعتقادات دینی و مستعد دوپینگ بودن، از ضریب همبستگی پیرسون در نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد بین باورهای دینی و گرایش به رفتار دوپینگ ارتباط منفی معنی‌داری وجود دارد ($P < 0/05$).

استنتاج: وجود باورهای دینی عمیق‌تر به‌عنوان عاملی پیشگیرانه و اصلاحی در استفاده از داروهای افزایش‌دهنده عملکرد بسیار اهمیت دارد. این موضوع می‌تواند به‌عنوان یافته‌ای مهم در رابطه با سلامت ورزشی ورزشکاران تلقی شود.

واژه‌های کلیدی: ایمان دینی، پرورش اندام، دوپینگ

گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی،
دانشکده ادبیات و علوم انسانی،
دانشگاه ایلام، ایلام، ایران

* مؤلف مسئول:

نبی شمسائی
گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی،
دانشکده ادبیات و علوم انسانی،
دانشگاه ایلام، ایلام، ایران

Email:
shamsaeinabi@gmail.com

دریافت: ۱۹ اردیبهشت ۱۳۹۸
اصلاحات: ۰۸ آبان ۱۳۹۸
پذیرش: ۱۷ دی ۱۳۹۸

◀ **استناد:** شمسائی، نبی؛ احمدیان، نسیم. بررسی ارتباط روان‌شناختی بین سطح دین‌داری و گرایش به رفتار دوپینگ در ورزشکاران رشته پرورش اندام. دین و سلامت، بهار و تابستان ۱۳۹۹؛ ۸(۱): ۳۸-۳۰ (فارسی).

استفاده از ترکیبات دوپینگ خطرات قابل توجهی در سلامت افراد ایجاد می‌کند که شامل بیماری‌های قلبی و عروقی، دیابت، سرطان، اختلال در عملکرد غدد درون‌ریز و سندرم‌های روان‌پریشی است (۹).

سازمان جهانی ضد دوپینگ (WADA: World Anti-Doping Agency) برای نظارت، هماهنگی و ترویج مبارزه با دوپینگ در تمام رشته‌های ورزشی در سال ۱۹۹۹ تأسیس شد (۱۰). باین‌حال، تحقیقات اندک و همچنین عدم ارائه اطلاعات کافی در زمینه شیوع و نوع مواد دوپینگ از سوی بسیاری از کشورها، موجب شده است نه تنها اطلاعات کافی، جامع و معتبر در دسترس نباشد، بلکه برنامه‌های پیشگیری از دوپینگ نیز چندان تأثیرگذار نباشند (۱۱).

مهم‌ترین هدف ورزش، کسب سلامتی و شادابی است و هر چیزی که با این هدف در تضاد باشد، مردود است. دوپینگ و استفاده از مواد نیروزا با توجه به ضررهای جسمی فراوانی که دارد، با هدف ورزش همخوان نیست (۱۲). از سوی دیگر، با توجه به اینکه ورزش و فعالیت بدنی به‌طور گسترده توسط دولت‌ها و مقامات بهداشتی برای افزایش سلامت و کیفیت زندگی توصیه می‌شود، ایجاد استراتژی‌های لازم برای جلوگیری از استفاده از مواد ممنوعه در ورزش بسیار ضروری است (۹). مطالعات نشان می‌دهد بروز رفتار دوپینگ ناشی از دینامیک روان‌شناختی و اجتماعی است که هیجانات اجتماعی با تأثیر بر سیستم روانی-فیزیولوژیکی افراد نقش مهمی را در ایجاد آن ایفا می‌کند؛ بنابراین، نقطه کانونی برای جلوگیری از دوپینگ، تمرکز بر استعداد، توانایی‌ها و اراده فرد ورزشکار است (۱۳).

دین‌داری به‌عنوان نوعی میانجی بر فرایند فکری و ارزیابی رویدادهای روزمره زندگی فرد اثر می‌گذارند (۱۴). قوانین و هنجارهای رفتاری، عناصر اساسی ادیان هستند. تمامی مذاهب، نظامی از ایده‌ها و قواعد زندگی در خود دارند؛ قوانینی که به خانواده یا فرد محدود نیست، بلکه پوشش اجتماعی را هم شامل می‌شود و مسئولیت

امروزه دوپینگ و مصرف داروهای غیرمجاز برای ارتقای عملکرد ورزشی و کسب موفقیت‌های بیشتر افزایش یافته است. دوپینگ به‌معنی استفاده از داروها یا سایر مواد شیمیایی برای بهبود عملکرد افراد است که در ورزشکاران در هر سنی و در هر سطح رقابتی دیده شده است. این مسئله باعث تبدیل‌شدن دوپینگ به یک موضوع مهم جهانی در ورزش شده است (۱،۲). مصرف مواد مختلف نیروزا به‌صورت گسترده در ورزش‌های مختلف و بین ورزشکاران سطوح مختلف و حتی غیر ورزشکاران دیده می‌شود. البته فقط ورزشکاران حرفه‌ای از مواد نیروزا به‌منظور افزایش عملکرد استفاده نمی‌کنند، بلکه ورزشکاران تفریحی و مبتدی (۳،۴) و حتی غیر ورزشکاران (۵) نیز از این مواد استفاده می‌کنند.

در مطالعه‌ای که در خصوص بررسی میزان آگاهی، شیوع و عوارض مصرف استروئیدهای آنابولیک در ورزشکاران مرد رشته پرورش‌اندام شهر مشهد انجام شد، نشان داده شد ۶۴ درصد از ورزشکاران از داروهای استروئیدی استفاده می‌کنند. همچنین مشخص شد سابقه قهرمانی با شیوع استفاده از داروها رابطه مستقیمی دارد. ۸۷ درصد از افراد مصرف این مواد را برای کسب عنوان قهرمانی ضروری می‌دانستند و ۴۷ درصد نیز در اولین سال شروع فعالیت، به مصرف آن اقدام کرده بودند (۶).

مصرف مواد نیروزا شامل دامنه گسترده‌ای از ترکیبات همچون استروئیدهای آنابولیک، داروهای مدر، داروهای کاهش وزن، داروهای محرک روان‌گردان و مخدر، نوشیدنی‌های الکلی، داروهای نیروزا، هورمون رشد، اریتروپویتین و داروهای مختلف است (۷). عملکرد ورزشی بر چهار اصل استوار است: مهارت، قدرت، استقامت و بازیابی. در رشته‌های مختلف ورزشی به ترکیب متفاوتی از این چهار جنبه برای افزایش عملکرد نیاز است. داروهای مختلف افزایش‌دهنده عملکرد، فعالیت خود را به‌واسطه افزایش این جنبه‌های ورزشی ارائه می‌دهند (۸). شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد

مضربودن آن‌ها برای بدن است. یکی از مسلمات فقه این است که بسیاری از این امور به این دلیل تحریم شده‌اند که برای جسم ضرر دارند؛ بنابراین، چیزی که زیانش قطعی باشد، از نظر اسلام حرام (۲۱) و از لحاظ اخلاقی نادرست است.

با توجه به اهمیت دوپینگ به‌عنوان یک اختلال رفتاری در ورزش جهانی و تلاش‌های روزافزون ورزشکاران برای دستیابی به عملکرد بهتر، امروزه محققان درصدد شناسایی این پدیده از بعد روان‌شناختی و رفتارهای مرتبط با آن برآمده‌اند. بررسی ارتباط میزان ایمان دینی به‌عنوان یکی از عوامل افزایش‌دهنده ظرفیت روان‌شناختی افراد در ممانعت از بروز رفتار دوپینگ و پیشگیری از دوپینگ ورزشکاران، می‌تواند با معرفی این عامل مهم بازدارنده، نقشی مهم در افزایش سلامت ورزشی و بهداشت روانی و جسمی ورزشکاران داشته باشد. از این‌رو، پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط روان‌شناختی بین سطح دین‌داری افراد و گرایش به دوپینگ در بین ورزشکاران پرورش‌اندام شهر ایلام انجام شده است.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی-همبستگی است که به‌صورت میدانی اجرا شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمام ورزشکاران مرد مراجعه‌کننده به باشگاه‌های بدن‌سازی شهر ایلام در سال ۱۳۹۷ هستند (تعداد دقیق جامعه آماری مشخص نبود). به دلیل محدودیت نمونه، ۱۲۰ ورزشکار از ۱۲ باشگاه پرورش‌اندام در ۵ ناحیه شهر ایلام (شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز) به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در این مطالعه برای جمع‌آوری اطلاعات از دو پرسش‌نامه استاندارد استفاده شد:

پرسش‌نامه نیرومندی/ایمان دینی سانتا کلارا

یکی از مقیاس‌های دینی که برای سنجش دیانت و دینی‌بودن طراحی شده است، پرسشنامه نیرومندی ایمان

اجتماعی چگونگی رفتار در جامعه را شکل می‌دهد (۱۵). دین از طریق برقراری نظم اخلاقی، تدارک فرصت‌هایی برای به‌دست‌آوردن شایستگی‌های یادگرفته‌شده و تهیه قوانین اجتماعی نقشی مؤثر در بروز یا پیشگیری از مشکلات اجتماعی و اخلاقی، سلامت جسمانی و حتی مسائل بهداشت روانی دارد (۲۰-۱۶).

برخی ورزشکاران از دین و اعتقادات خود به‌عنوان یکی از منابع حمایت و پشتیبانی روحی و روانی برای غلبه بر چالش‌ها و عدم اطمینان در رقابت‌ها استفاده می‌کنند و معنا و مفهومی خاص برای زندگی ورزشی خود می‌یابند. مربیان نیز ممکن است به اشکال مختلف از اعتقادات دینی برای برقراری وحدت و همبستگی تیمی و ایجاد مبنایی برای کنترل اجتماعی ورزشکاران خود بهره‌جویند (۲۰). دیدگاه اسلام در خصوص استفاده از مواد نیروزا (دوپینگ) با دیدگاه موافقان دوپینگ در تضاد است. در اسلام همواره بر اصول عقلی و شرعی تکیه شده است که موانعی جدی برای استفاده از مواد نیروزا محسوب می‌شوند. اسلام ادله موافقان دوپینگ را به چالش می‌کشد و بر نادرستی استفاده از این روش تأکید دارد. دوپینگ از دیدگاه اخلاق کاربردی و اسلام روشی نادرست برای افزایش کارایی ورزشکاران است. دیدگاه اخلاقی اسلام با توجه به منابع اسلامی و بر اساس اصول مشخص قابل دریافت است (۱۲).

مصرف مواد نیروزا رقابت منصفانه را برهم می‌زند و آن را به بی‌عدالتی تبدیل می‌کند. این بی‌عدالتی از دیدگاه اخلاق اسلامی قابل قبول نیست؛ چراکه هر ورزشکاری که در عرصه ورزش پا می‌گذارد تعهد می‌دهد به قوانین حاکم بر ورزش احترام بگذارد و از آن‌ها تخطی نکند؛ بنابراین، استفاده از مواد نیروزا تعهد اخلاقی ورزشکار را نقض می‌کند. از دید اسلام، وفای به عهد امری لازم و ضروری است. از سوی دیگر، این کار ضررهای قابل توجهی را متوجه مصرف‌کننده می‌کند. از دیدگاه اسلام هر چیزی که ضرر دارد، حرام است (۱۱). بدون شک تعلیمات اسلام بر اساس حفظ و رشد و سلامت بدن است. علت حرمت بسیاری از این امور،

اسم و مشخصات فردی در پرسش‌نامه نیست. پس از تکمیل و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، داده‌های به‌دست‌آمده تجزیه و تحلیل شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی (نمودار، جدول، میانگین و انحراف استاندارد) و آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ استفاده شد. سطح معنی‌داری $P \leq 0.05$ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

جدول ۱ شاخص‌های توصیفی نمونه‌های بررسی شده را نشان می‌دهد. بیشتر نمونه‌های مطالعه، بالای ۳۰ سال سن داشتند. همچنین بیشترین میزان تحصیلات جامعه آماری، مدرک کارشناسی بود. بیشتر نمونه‌ها در سطح نیمه حرفه‌ای فعالیت داشتند.

نتایج حاصل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان داد ارتباط منفی معنی‌داری بین ایمان دینی ($33/04 \pm 6/832$) و گرایش به دوپینگ ($37/98 \pm 10/849$) وجود دارد ($\text{sig} = 0/049$, $r = -0/179$). ضریب همبستگی به‌دست‌آمده حاکی از آن است که ارتباط بین این دو متغیر عکس همدیگر بوده است؛ یعنی هرچه ایمان دینی بیشتر باشد، ممکن است گرایش به دوپینگ در ورزشکاران کمتر شود. جدول ۲ خلاصه آماره‌های مدل رگرسیونی، جدول ۳ تحلیل واریانس رگرسیون بین متغیرها و نمودار ۱ پراکندگی داده‌ها را نشان می‌دهند.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی نمونه‌های بررسی شده

ویژگی	متغیر	شاخص‌های آماری	
		فراوانی	درصد فراوانی
رده سنی	زیر ۲۰ سال	۲۴	۲۰
	۲۰-۲۵ سال	۲۳	۱۹/۱۶
	۲۵-۳۰ سال	۲۶	۲۱/۶۶
	بالای ۳۰ سال	۴۷	۳۹/۱۶
سطح تحصیلات	دیپلم	۴۷	۳۹/۱۶
	کاردانی	۲۰	۱۶/۶۶
	کارشناسی	۴۴	۳۶/۶۶
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۹	۷/۵
سطح مهارتی	غیر حرفه‌ای	۲۵	۲۰/۸۳
	نیمه حرفه‌ای	۶۳	۵۲/۵
	حرفه‌ای	۳۲	۲۶/۶۶

دینی سانتا کلاراست. Plante و Boccaccini به‌منظور پاسخگویی به نیاز محققان و متخصصان بالینی، رفع نقاط ضعف مقیاس‌های پیشین و پرکردن خلأهای موجود، این پرسش‌نامه را در سال ۱۹۹۷ طراحی کردند. این پرسش‌نامه شامل ۱۰ آیتم است که مقیاس مناسبی برای سنجش عامل کلی دین در جمعیت عمومی محسوب می‌شود. پرسش‌نامه نیرومندی ایمان دینی تفاوت‌های فردی را در دین‌داری صرف‌نظر از گرایش دینی فرد اندازه‌گیری می‌کند (۲۲). این پرسش‌نامه شامل ۱۰ ماده است و بر اساس مقیاسی ۴ درجه‌ای لیکرت (از ۱: به‌شدت مخالف تا ۴: به‌شدت موافق) پاسخ داده می‌شود. نمره کلی مقیاس با جمع‌کردن نمرات تمام مواد حاصل می‌شود. مطالعات قبلی همسانی درونی این پرسش‌نامه را ۰/۹۲ و پایایی دو نیمه آن را ۰/۹۱ گزارش کرده‌اند (۲۳).

پرسش‌نامه مستعد دوپینگ بودن

برای بررسی میزان گرایش ورزشکاران به دوپینگ از پرسش‌نامه مستعد دوپینگ بودن (Santa Clara Strength of Religious Faith Questionnaire) استفاده شد (۲۴). این پرسش‌نامه ۱۷ سؤال دارد. نحوه سنجش پاسخ‌دهی در این پرسش‌نامه بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت است. مطالعات قبلی روایی این پرسش‌نامه را تأیید و ضریب پایایی آن را بیش از ۰/۷ گزارش کرده‌اند (۲۵). در مطالعه حاضر پایایی پرسش‌نامه‌ها به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ تعیین شد. تعدادی از اساتید متخصص نیز روایی آن‌ها را تأیید کردند.

به‌منظور دستیابی به اهداف تعیین‌شده و جمع‌آوری اطلاعات، پژوهشگران ضمن رجوع به باشگاه‌های بدن‌سازی منتخب و جلب رضایت ورزشکاران مبنی بر همکاری صادقانه آن‌ها، پرسش‌نامه‌ها را بین ورزشکاران توزیع کردند. پس از تشریح کامل سؤالات، توضیحات لازم در خصوص نحوه تکمیل پرسش‌نامه به ورزشکاران ارائه شد. همچنین به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات جمع‌آوری‌شده کاملاً محرمانه خواهد بود و نیازی به قید

جدول ۲: خلاصه آماره‌های مدل رگرسیونی

مدل	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف استاندارد برآورد شده
۱	۰/۱۷۹	۰/۰۳۲	۰/۰۲۴	۱۰/۷۱۸

جدول ۳: تحلیل واریانس رگرسیون بین متغیرها

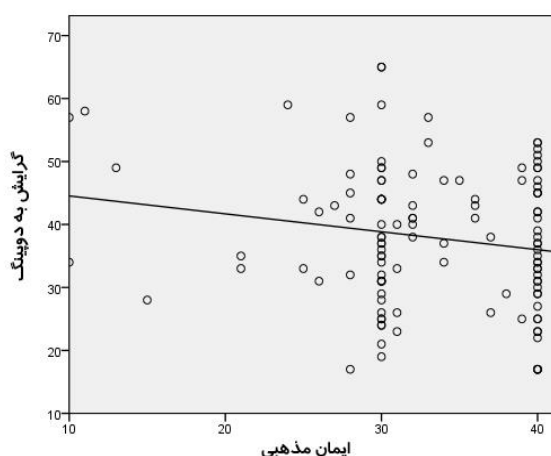
مدل	منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین	آماره	سطح معناداری
۱	رگرسیون	۴۵۳/۵۸۶	۱	۴۵۳/۵۸۶	۳/۹۴۸	۰/۰۴۹
	باقی مانده	۱۳۶۷۱/۳۴۰	۱۱۸	۱۱۴/۸۸۵		
	کل	۱۴۱۲۴/۹۲۶	۱۱۹			

جسم و روح است.

کمیته ملی اخلاق زیستی ایتالیا بروز رفتار دوپینگ را با علل روان‌شناسی و دینامیک اجتماعی مانند سرعت‌بخشیدن به زندگی در جوامع صنعتی، داشتن اضطراب برای بهبود عملکرد و ترس از عدم توانایی در برخورد با مشکلات زندگی روزمره مرتبط می‌داند (۲۷). مطالعات نشان می‌دهد باور به مهم‌بودن رسیدن به موفقیت، نداشتن عزت‌نفس و تعهد از عوامل مهم دوپینگ در ورزشکاران است (۲۸)؛ بنابراین، یافتن راهکارهایی برای افزایش ظرفیت روان‌شناختی افراد ممکن است در کاهش بروز رفتار دوپینگ در ورزشکاران و استفاده از مواد نیروزا مؤثر باشد.

اثرات سطح دین‌داری بر رفتارهای فردی به‌طور گسترده مطالعه شده است. مطالعات زیادی نشان داده‌اند سطح دین‌داری افراد به‌عنوان عامل محافظتی، مانع از مصرف مواد مخدر در جمعیت‌های عمومی می‌شود (۲۹، ۳۰). ارزش‌های اخلاقی در دین افراد را به‌سوی چرخش به اطراف، کمک به یکدیگر و زندگی مسالمت‌آمیز در جامعه سوق می‌دهد. تلاش برای کمک به دیگران ممکن است از عوامل انگیزشی باشد که به رفتارهای اخلاقی و اجتماعی مناسب منجر می‌شود. داشتن ویژگی‌های شخصیتی مثبت و اعتمادبه‌نفس از ضرورت‌های اخلاق دینی است که فرد را به سمت رفتارهای دوستانه در جامعه هدایت می‌کند (۳۱).

Larson و همکاران (۲۰۰۲) از پیشگامانی بودند که مرحله جدیدی را برای تحقیق علمی دین (معنویت) در زمینه پزشکی باز کردند. آن‌ها در مطالعات خود رابطه بین مشارکت دینی و سلامت روان بزرگسالان بالغ را در

نمودار ۱: پراکندگی داده‌ها؛ نتایج همبستگی وجود یک رابطه خطی و منفی را بین متغیرها

بحث

در مطالعه حاضر ارتباط بین سطح دین‌داری و گرایش به دوپینگ بین ورزشکاران پرورش‌اندام شهر ایلام بررسی شد. نتایج تحقیق نشان داد ارتباط منفی معناداری بین سطح دین‌داری افراد و بروز رفتار دوپینگ بین ورزشکاران رشته پرورش‌اندام وجود دارد. در سال‌های اخیر، رقابت بین ورزشکاران نسبت به هر زمان دیگری فشرده‌تر شده است. استرس بیش‌ازحد بسیاری از اوقات سبب جلوگیری از دستیابی به بهترین عملکرد توسط ورزشکار می‌شود. ازاین‌رو، برخی از ورزشکاران تمایل دارند با استفاده از روش‌های مختلف ازجمله دوپینگ به عملکرد بهتری دست یابند. دوپینگ از خطرناک‌ترین رفتارهای ورزشی و تهدیدکننده سلامت ورزشکاران است (۲۶). دوپینگ علاوه بر ضررهای جسمی و روحی فراوان، با هدف و روح ورزش تضاد دارد که همراه با جوانمردی و صداقت و به‌طور خلاصه پرورش

دین و سلامت، دوره ۸، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۹

مراجعه‌کننده به باشگاه‌های بدن‌سازی شهر ایلام در سال ۱۳۹۷ بودند.

ابزار پژوهش محدود به پرسش‌نامه و بر اساس خود گزارش‌دهی نمونه‌ها بود.

نتیجه‌گیری

به‌طور کلی، با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان ادعا کرد که وجود باورهای دینی عمیق‌تر به‌عنوان یک عامل پیشگیرانه و اصلاحی در استفاده از داروهای افزایش‌دهنده عملکرد بسیار حائز اهمیت است؛ بنابراین، برای کاهش میزان مصرف مواد در بین جوانان، سیاست‌های اجرایی و برنامه‌های آموزشی تأکید بیشتری بر پرورش باورهای دینی و رشد میزان دین‌داری افراد، ازجمله درونی‌سازی باورهای مذهبی جوانان و افزایش ظرفیت ذهنی و روان‌شناختی آن‌ها داشته باشند. منافع ظاهری و کوتاه‌مدت دوپینگ و استفاده از مواد نیروزا نباید در برابر مضرات آن‌ها رنگ ببازد ورزشکاران که الگوهای اخلاقی و بسیار مورد توجه هستند، نباید برای کسب شهرت، عنوان و پیروزشدن همه چیز را زیر پا بگذارند. در دین مبین اسلام با تکیه بر اصولی چون ابزار بودن ورزش (نه هدف‌بودن آن)، عدم اضرار به نفس، حرمت غش و تقلب، لزوم صداقت و راست‌گویی، رعایت عدالت و انصاف و لزوم حفظ حرمت و شأن افراد، استفاده از دوپینگ نهی شده است (۱۲).

پیشنهادهای

عدم دانش کافی از سوی مربیان و ورزشکاران در خصوص عوارض و پیامدهای ناشی از مصرف استروئیدها، بستر مصرف این مواد را به‌طور خیره‌کننده‌ای مساعد نموده است، از این رو پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی جامع جهت ارتقای سطح آگاهی ورزشکاران و مربیان تدوین شود.

رسانه‌های گروهی و مراکز آموزشی می‌توانند با پُررنگ‌کردن پیامدهای مصرف مواد و آشناکردن افراد با این پیامدها و همچنین تأکید آموزه‌های دینی در نهی

زندگی اجتماعی و هنگام بستری‌بودن در بیمارستان بررسی کردند. از آن به بعد، بسیاری از محققان دیگر تحقیقات گسترده‌ای را انجام داده‌اند که معمولاً ارتباط مثبتی را بین باورهای دینی و سلامت روان افراد نشان می‌دهند. اهمیت ارتقای سطح باورهای دینی به‌منظور بهبود و افزایش مهارت‌های فردی به متخصصان کمک کرده است سطح بالاتر و جامع‌تری از مراقبت‌های بهداشت روانی را برای افراد فراهم آورند (۳۲).

یکی از راهکارهای پیشگیری از دوپینگ و کاهش گرایش ورزشکاران به استفاده از مواد نیروزا، افزایش اعتقادات دینی ورزشکاران است. به نظر می‌رسد دین به لحاظ احاطه‌داشتن بر همه شئون زندگی انسان، نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای دارد. پژوهش‌های صورت‌گرفته در خصوص باورهای دینی به‌منزله عامل پیشگیرانه، بر باور دینی به‌عنوان عامل تعدیل‌کننده ارتباطات میان عوامل ریسک و پیامدها متمرکز است. میزان باورهای دینی که به‌عنوان عامل پیشگیرانه عمل می‌کند، برای بازدارندگی افراد از تأثیر منفی تجارب یا مشخصه‌هایی کافی است که آن‌ها را در معرض خطر رفتارهای نامناسب یا مشکلات روانی قرار می‌دهد. در پژوهش Sekulic و همکاران (۲۰۱۰) دین به‌عنوان یک عامل حفاظتی مهم علیه رفتار دوپینگی میان ورزشکاران مطالعه و تفسیر شده است. آنان دریافتند ورزشکاران با باورهای دینی عمیق‌تر وجود رفتارهای دوپینگی در ورزش‌هایشان را انکار می‌کنند (۳۳).

محدودیت‌های پژوهش

در این مطالعه، کنترل تمامی جوانب ازجمله متغیرهای مزاحم و مداخله‌گر امکان‌پذیر نبود؛ بنابراین، تعمیم نتایج این پژوهش به جوامع آماری دیگر باید بااحتیاط صورت گیرد.

اجرای پژوهش به جامعه آماری ورزشکاران مرد مراجعه‌کننده به باشگاه‌های بدن‌سازی شهر ایلام در سال ۱۳۹۷ محدود بود.

نمونه مورد بررسی صرفاً ۱۲۰ نفر از ورزشکاران مرد

ورزشکاران زن نیز انجام شود و تفاوت‌های جنسیتی نیز در زمینه نگرش به دوپینگ بررسی شود.

حمایت مالی

این مقاله بدون حمایت مالی انجام شده است.

ملاحظات اخلاقی

تمامی اصول اخلاقی مرتبط از جمله محرمانه‌بودن هویت و اطلاعات آزمودنی‌ها، رعایت صداقت و امانت علمی و همچنین رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان در این پژوهش رعایت شده است.

تعارض منافع

نویسندگان مقاله اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافی درباره این پژوهش وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

از کلیه کسانی که امکانات مالی و اجرایی پژوهش حاضر را فراهم کردند، همچنین از کلیه شرکت‌کنندگان در پژوهش، تشکر و قدردانی می‌شود.

استفاده از این مواد، نقش مؤثری در کاهش میزان مصرف مواد و تمایل به آن در بین ورزشکاران داشته باشند.

با توجه به سطح پایین دانش روان‌شناختی در بین ورزشکاران و افزایش روزمره تمایل به استفاده از مواد افزایش‌دهنده عملکرد، پیشنهاد می‌شود است بیشتری از فعالیت‌های سازمان ملی مبارزه با دوپینگ و نهادهای مرتبط با ورزش به برنامه‌های آموزشی- اخلاقی ضد دوپینگ اختصاص یابد.

بررسی و تبیین اخلاق ورزشی و ارتقای سطح شناختی افراد برای جلوگیری از رفتارهای آسیب‌زا از جمله رفتار دوپینگ از اهمیت خاصی برخوردار است؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود مسئولان ورزشی باید علاوه بر ترویج آن در بین ورزشکاران، داشتن اخلاق ورزشی و ظرفیت روان‌شناختی بالا را در کنار داشتن صلاحیت و مهارت‌های ورزشی برای انتخاب‌های مختلف مدنظر قرار دهند.

پیشنهاد می‌شود این تحقیق در سایر رشته‌های ورزشی نیز انجام گیرد تا نتایج از قابلیت بیشتری برخوردار شود. همچنین پیشنهاد می‌شود تحقیق مشابهی در ورزشکاران سطوح ملی و بین‌المللی نیز انجام شود. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود که این پژوهش در مورد

References

- Baron DA, Martin DM, Magd SA. Doping in sports and its spread to at-risk populations: an international review. *World Psychiatry*. 2007; 6(2):118-23.
- Reardon CL, Creado S. Drug abuse in athletes. *Substance Abuse and Rehabilitation*. 2014; 5:95-105.
- Wroble RR, Gray M, Rodrigo JA. Anabolic steroids and preadolescent athletes: prevalence, knowledge, and attitudes. *The Sport Journal*. 2002; 5(3):1-8.
- Sarlak Z, Kashi A, Nazarali P. Satisfaction of body shape and body weight control behaviors among Tehran provinces students. *Proceeding of the 4th National Congress on Physical Education and Sport Sciences*; Tehran, Iran; 2006. P. 21-3.
- Niper A. Nutritional supplement practices in UK junior national track and field athletes. *British Journal of Sports Medicine*. 2005; 39(9):645-9.
- Bijeh N, Dehbashi M, Saghi M. Studying the amount of prevalence awareness and complications of anabolic steroids among the male athletes in Mashhad city. *Journal of Practical Studies of Biosciences in Sport*. 2014; 2(4):78-89 (Persian).
- Tymowaki G, Somerville C. The use of performance-enhancing substances by new Brunswick students: pilot study report. Fredericton, Canada: University of New Brunswick; 2001.
- Handelsman DJ. Performance enhancing hormone doping in sport. In: DeGroot LJ, Chrousos G, Dungan K, Feingold KR, Grossman A, Hershman JM, et al, editors. *Endotext*. Massachusetts: South Dartmouth; 2015.
- Bird SR, Goebel C, Burke LM, Greaves RF. Doping in sport and exercise: anabolic, ergogenic, health and clinical issues. *Annals of Clinical Biochemistry*. 2016; 53(2):196-221.
- Malve HO. Sports pharmacology: a medical pharmacologist's perspective. *Journal of Pharmacy & Bioallied Sciences*. 2018; 10(3):

- 126-36.
11. Sarlak Z, Kashi A. Study of effective factors on the use of banned drugs and ergogenic supplements in Lorestan high school students. *Yafte*. 2009; 11(3):101-14 (Persian).
12. Hajizadeh Y. Ethics in sport and doping problem with an emphasis on Islamic educations. *Research Quarterly in Islamic Ethics*. 2013; 6(20):25-48 (Persian).
13. Santamaria S, Mazzeo F. Ethical issues and doping in Olympic and Paralympic games. *Sports Medicine Journal*. 2014; 10(4):2411-7.
14. Parsamehr M, Torkan R. A survey about the relationship between social capital and sport's activities in participation. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2012; 7(26):69-79 (Persian).
15. Brañas-Garza P, Espín A, Neuman S. Effects of religiosity on social behaviour: experimental evidence from a representative sample of Spaniards. Spain: Universidad Loyola Andalucia; 2013. P. 1-29.
16. Nasabeh MH. The role of religious beliefs in mental health. [Master Thesis]. Shiraz, Iran: Shiraz University, Faculty of Education and Psychology; 2005 (Persian).
17. Vachon ML. Meaning, spirituality, and wellness in cancer survivors. *Seminars in Oncology Nursing*. 2008; 24(3):218-25.
18. Rasic DT, Belik, SL, Elias B, Katz LY, Enns M, Sareen J. Spirituality, religion and suicidal behavior in a nationally representative sample. *Journal of Affective Disorders*. 2009; 114(1-3):32-40.
19. Burg S, Mayers RA, Miller LJ. Spirituality, religion and healthy development in adolescents. San Diego: Academic Press; 2011. P. 353-9.
20. Yonker JE, Schnabelrauch CA, DeHaan LG. The relationship between spirituality and religiosity on psychological outcomes in adolescents and emerging adults: a meta-analytic review. *Journal of Adolescence*. 2012; 35(2):299-314.
21. Motahari M. General of Islamic sciences (jurisprudence). Tehran: Sadra Publications; 2005. P. 74-106 (Persian).
22. Plante TG, Boccaccini MT. The Santa Clara strength of religious faith questionnaire. *Pastoral Psychology*. 1997; 45(5):375-87.
23. Joshanlou M, Kalhorniagolkar M, Nazemi S. Investigating statistical features of Santa Clara's power of religious faith questionnaire among Iranian students. *Studies in Islam & Psychology*. 2012; 6(11):147-63 (Persian).
24. Lucidi F, Grano C, Leone L, Lombardo C, Pesce C. Determinants of the intention to use doping substances: An empirical contribution in a sample of Italian adolescents. *International Journal of Sport Psychology*. 2004; 35:133-48.
25. Divkan B. Doping prevention management. The first national conference on sports science developments in the field of health, prevention and championship. Qazvin: Imam Khomeini International University; 2016 (Persian).
26. Rodek J, Sekulic D, Pasalic E. Can we consider religiousness as a protective factor against doping behavior in sport. *Journal of Religion and Health*. 2009; 48(4):445-53.
27. Hardman AR, Jones C. The ethics of sports coaching. London: Routledge; 2010. P. 1-20.
28. Birzniece V. Doping in sport: effects, harm and misconceptions. *Internal Medicine Journal*. 2015; 45(3):239-48.
29. Menagi FS, Harrell ZAT, June LN. Religiousness and college student alcohol use: examining the role of social support. *Journal of Religion and Health*. 2008; 47(2):217-26.
30. VonDras DD, Schmitt RR, Marx D. Associations between aspects of spiritual well-being, alcohol use, and related social-cognitions in female college students. *Journal of Religion and Health*. 2007; 46(4):500-15.
31. Rasit RM, Ab Razab SZ. The role of self-efficacy and cognitive behaviour therapy in forming prosocial behaviour. *Cognitive behavioral therapy*. London: Intechopen; 2018. P. 1-13.
32. Moreira-Almeida A, Neto FL, Koenig HG. Religiousness and mental health: a review. *Brazilian Journal of Psychiatry*. 2006; 28(3): 242-50.
33. Sekulic D, Peric M, Rodek J. Substance use and misuse in professional ballet dancers. *Substance Use and Misuse*. 2010; 45(9): 1420-30.